

Iz celega sveta.

Dva junaka-duhovnika. V Novem Jorku izhajajoči list „Amerika“ prinaša slepeče zanimivo poročilo glede na strašno nesrečo „Titanika“ na morju: „Vsi rešeni potniki, s katerimi smo govorili, bilo jih je nekako 40, so nam pripovedovali o pretresljivem dogodku, ki se je zgodil pri tej nesreči. Benediktinski duhovnik p. Jos. Perušić iz kraja Scheyern na Bavarskem, in P. Byles iz Angleškega, sta zjutraj in zvečer na „Titaniku“ za katolike v nedeljo opravila službo božjo in sta nemško ter angleško pridigovala. Vsi smo molili tudi rožni venec in pevali litanije. Ko se je zgodila nesreča, sta bila oba duhovnika takoj pripravljena, pomagati svojim ovčicam. Ko je bila razburjenost največja in so klicali posamezni prestrašeni potniki po duhovniku, je P. Byles dajal klečočim in molečim vernikom odvezo in jih tolažil. Duhovnik je hodil mirno od grude do grude kričečih in jih blagoslavljal ter vspodbujal k pogumu. Ko se je spustil zadnji čoln v morje ter se odstranil od „Titanika“, so videli potniki, da so se nahajali v čolnu, kako sta oba duhovnika molila rožni venec ostalim naprej in kako je veliko število klečočih potnikov globoko vzdihujoče odgovarjalo. Nekateri, ki so prišli v tem trenutku iz spodnjega krova, so v molitev zatopljene motili s tem, da so prosili duhovnika za odvezo; potem pa se je prekinjena molitev rožnega venca zopet nadaljevala; klečoča množica je bila tem večja, čim bolj se je bližal potop ladje. Nekateri so najprej od groznega strahu divjali po krovu sem in tja, ko pa se je začela ladja potapljati, so popadali vsi na kolena in glasno molili. Potem so ugasnile luči, zato se tudi ni moglo videti, kaj se godi na ladji; le med pokanjem in vpitjem je glasno odmevala po širnem morju molitev rožnega venca, dokler niso morskimi valovi zagrebli ladje in njene nesrečne potnike v globočino. Rešenci so zatrjevali, da nihče od njih ne bo pozabil tega pretresljivega prizora, kako so se potapljajoči zadnji hip v glasni molitvi zatekali k Bogu, med tem ko sta duhovnika z razprostrtimi rokami delila pesrečnem milost in odpuščanje. Tisti, ki so videli ta prizor, so ga popisovali s posebno slovesnostjo in niso mogli zadržati solz.“

Ponesrečenei potopljene ladje „Titanik“ lakote umrli. Parnik Oceanik družbe White Star Line, ki je v začetku junija pripeljal v Novi Jork, je pripeljal seboj žalosten ostanek ponesrečenega „Titanika“, zločljiv čoln, ki so ga našli nekako 200 milj južno-zahodno od kraja nesreče. Čoln je pri krasnem solnčnem sijaju mirno plaval po gladki morski gladini. Mornarji Oceanika so ga vlovili in so našli v njem mrtva trupla treh mož, ki so po izreku ladijskega zdravnika dr. Frenha očitno umrli vsled gladi. „Strašen prizor se nam je pojavil“, pripoveduje zdravnik. „Na spodnjem krovu čolna je ležalo mrtvo truplo kurjača v taki legi, da se je videlo, da je bil s silo spravljen tje. Oba tovariša sta namreč, ko sta videla, da je tovariš mrtve, skušala mrljca vreči iz čolna, a sta bila za to preslaba. V sredini čolna sta ležali mrtvi trupli nekega mornarja in nekega potnika; zadnji je imel na sebi gosposko obleko in plašč s črkami T. B. Najstrašnejše je bilo to, da se je jasno videlo, da so nesrečnejši po dolgih, strašnih mukah umrli vsled gladi.“

du. Zločljivi čolni so narejeni na ta način, da so zaviti v nekak pas iz probovine (ivarina, iz katere se delajo zatvori za steklenice). Nesrečnejši so raztrgali z rokami platno, da so prišli do probovine in so si ž njo skušali pregnati glad.“ V čolnu so našli mornarji tudi dragocen prstan neke bogate gospe, Kate-rega so ji očitno odvzeli, predno so spustili njeno, od gladi umorjeno truplo v morje. Tudi nek dragoceno običan plašč se je našel v čolnu, ki je bil gotovo last kakega bogatega, za lakoto umrlega potnika. Trupla od gladi umrlih treh mož v čolnu so bila že močno razpadla in je ni kazalo spravljati na ladjo. Mornarji so opravili kratko molitev za nesrečnejše in so pogrebili nato trupla v hladni morski grob. Najdeni čoln ni imel nobene mornarske opreme, ne pitne vode, ne kompasa, nobene svetilke, še celo krmilo je manjkalo.

Samomor vsled zakasnenja vlaka. Na Japonskem so se nedavno tega vršili cesarski manevri, katerim je prisostvoval sam japonski cesar in cesarski principi. Pripetilo se je pa, da je moral cesarjev dvorni vlak čakati na neki postaji, ker je neki drugi vlak skočil s tira radi krivega nameščenja ogibov. Dokler so ta vlak spravili zopet na tir, je minulo več nego 1 uro. To zakasnenje dvornega vlaka je imelo radi tega take posledice, kakoršnih si mi ne moremo niti predstavljati. Uradnik, ki je imel skrbeti in je bil odgovoren za dvorni vlak, je izvršil samomor s tem, da se je vrغل pod brzovlak, ki je v nagli vožnji pridrdral na postajo. V pismu, ki ga je zapustil, pravi, da je smatral za svojo dolžnost, da nepriliko, ki jo je doživel cesar, plača s svojim življenjem.

Velika pristojbina. V soboto, dne 8. junija, je bilo pri dunajskem mestnem davčnem uradu vplačanih 8 milijonov kron kot zapuščinska pristojbina po baronu Rotschildu. Dunajska občina pa dobi letos še 2 milijona kron za zapuščine umrlega viteza Gutman-na.

Tvorilca za race. V Harrow-Wealdu blizu Londona se je na nekem posestvu, ki obsega 11 oral zemlje, ustanovilo veliko podjetje za vzrejanje rac. Zgradbe pokrivajo 7 oral zemlje in so razdeljene v 6 oddelkov. V prvem oddelku stoji 70 strojev za valjenje in se more v njih naenkrat izvaliti 20.000 rac. Mlade račice pridejo najprej v prostor s 26 do 31 stopinj toplote. Čim starejše postajajo, v toliko hladnejše prostore jih spuščajo. Ko so dovolj utrjene, jih spuste na prosto. Točno v 9. tednih so prešle skozi vseh 6 oddelkov in preživele gotov čas na prostem, tako, da so sedaj gotove za klanje in tehtajo 6½ funtov. Spravijo jih v samodre, ki jih v 50 minutah postavi v glavno londonsko tržišče. V posebnih, jako skrbno uredjenih in zračnih prostorih se nahajajo pravi viri podjetja: stare race za nesenje jajc. Goji se pekingska rasa, ki je najplodnejša; na leto znese do 135 jajc, dočim jih najplodnejša angleška rasa znese le 90. Na vsakih 5 rac pride 1 racman. 1000 rac znese na leto 100.000 jajc, iz katerih se izvali v valilnicah do 80.000 račic. Po 9. tednih ima vsaka žival tržno vrednost štirih šilingov, in ker znašajo stroški vzreje za vsak komad le 1 K 50 vin., ostane podjetju precejšen čist dobiček.

Otrok s tremi trupli. V Novem Jorku je porodila žena Muckenhaupt otroka, katerega označujejo zdravniki kot največji čudež v zgodovini zdravniške

vede. Otrok ima tri trupla, a samo eno glavo. Dve trupli, moški, imata roke, a ne nog. ločeni sta bili od ženskega otroka, ki je težek 12 funtov, da vsaj temu rešijo življenje. Operacijo so podvzeli trije zdravniki. Zdravniki so mnenja, da ima živi otrok trojne možgane in da mora tedaj umreti že s 15 leti vsled starostne oslabelosti.

Umor v sodni dvorani. Iz Varšave na Ruskem poročajo: V Ryzaniecu je bil kmet Kačdykov obtožen radi ponarejanja uradnih spisov. Med obravnavo je napadel obtoženčev sin z nožem neko pričo, ki je obremenilno izpovedala, ter jo sunil v prsi. Priča je bil takoj mrtve. Morilec so prijeli.

Lastno mater umoril. Iz Berolina poročajo: Neki 17letni deček je v odsotnosti svojega očeta napadel lastno mater ter jo s puškinim kopitom udaril po glavi. Žena je padla v klet, ki jo je sin zaklenil in je tam par minut nato umrla. Morilec so prijeli.

Prednosti kitajske kite. Kitajski upor je zahteval poleg drugih žrtev tudi to, da so morali Kitajci odrezati svoje kite, ki so star, častitljiv znač „božjih sinov“. Čeprav je nova vlada zapovedala, da si mora vsak Kitajec odrezati kito, vendar je še mnogo takih, ki se kar ne morejo ločiti od nje. Neki kitajski list pripoveduje, da se mora kito vsak dan izmiti in počesati, da dostikrat ovira glavo pri svobodnem gibanju, da pa ima tudi sledeče prednosti: kito varuje ušesa; če se namreč dva Kitajca stepeta, se ne pri-meta za ušesa, nego za kite; kito je tudi imenitno rešilno sredstvo; če pada kdo v vodo, ga potegnejo čolnarji za kito iz vode, ga hitro privežejo k robu čolna in rešijo še druge. Tudi orožnikom je Kitajec ljubši, s kito, ker ga lahko drže kar za kito, kadar ga ženejo. Miroljubne meščane varuje kito pred sitnostmi policije, ki gledajo z nekim zadovoljstvom na Kitajce s kitami, ker pri teh se ni bati revolucionarnih nakan. Ako izbruhne kje požar, tedaj zapre policija najprej one, ki so brez kit. Može s kitami so nedotakljivi.

Pijančevanje v Italiji. V Italiji se izda na leto za alkoholne pijače 1760 milijonov lir. Kaj pomeni ta številka, nam še lepše pokaže primera z drugimi izdatki, za žito (moko) 612 milij., za olje 440 milij., za turško 252 milij., za kavo 59 in za sladkor 53 milij. lir. Za šole gre 56 milij., za pravosodje pa 40 milij. lir na leto. Torej se na leto več zapije kakor zaje in iz-da za duševno izobrazbo ljudstva.

Steklost v Bosni. V Drventi in okolici je zavladala med domačimi živalmi splošna steklost. Ne le psi in mačke so bili stekli, temveč tudi krave, voli itd. Najbrže je najprej steklo nekaj psov, ki so nato ogrizli druge živali in te so zopet okužile druge. Tudi veliko ljudi je bilo ogrizenih; več jih je že umrlo, drugi iščejo pomoči v Pasterjevem zavodu v Pešti. Zadnji čas steklost ponehuje.

Na dan 25letnice svoje poroke utonil. Sredi meseca maja je utonil v Blejskem jezeru Nikolaj Tušek, in sicer ravno isti dan, ko je obhajal 25letnico svoje poroke. Njegova svačinja iz Celovca se je te novice tako prestrašila, da jo je zadela kap in je umrla.

Veliko gledališče pogorelo. Kinematografsko gledališče v vili Real blizu Madrida na Španskem je pogorelo, 80 oseb je mrtvih, mnogo pa težko ranjenih.

PODLISTEK.

Matija Ahacel,

Slovenecv imeniten rojak in pisatelj.

(Anton Martin Slomšek. Drobničice, l. 1847, str. 117, sl.)

(Dalje.)

Veliko dobrih knjig so nakupili in razdelili med svoje rojake, pa se tudi povsod zavzeli za slovensko čast in poštenje. Ko so začele izhajati v Ljubljani „Kmetijske in rokodelske novice“, niso mogli naš Matija tega slavnega dela prehljati ter so jih priporočali pri vsaki priliki. — Tako ljubi vsak pošten mož svoj materni jezik in se ne sramuje svojega rodu, ampak le skrbi, da naredi čast svojemu rodu. Toda malo je takih domorodcev, kakor so bili naš Matija.

Kakor materino besedo, so ljubili naš Matija Ahacel tudi svojo domovino. Slišati je bilo, da so jih svoje dni povabili, cesaričino Leopoldino, blago hčer našega rajnega cesarja Franca, spremljati v Brazilijo, ki se je onožila s cesarjem v Južni Ameriki. Ta ponudba je bila lepa; pa naš Ahacel so dejali, da ne gredo. „Zakaj pa ne?“ — so jih izpraševali. — „Zato, ker sem tukaj doma“, so jim odgovarjali. Pozidali so si pri svoji sestrici čedno izbico za prebival in vsake praznike so se napotili iz Celovca v svoj ljubljani domači kraj. Ljudje so jih z veseljem pričakovali, in tukaj je bila tedaj po 2, 3 dni šola za kmete. Učili so jih zlahtniti sadonosno drevje, popravljati polje, boljšati senožitje ter so vedeli za vsako potrebo na kmetih po moči svetovati. Celo pot od Gorénč do Sv. Jakoba so kmetje obdajali Matijeta in po sv. opravilo so jih obstopili pred cerkvijo ter po cele ure se žnjimi pogovarjali o koristnih in potrebnih rečeh. Neko nedeljo na jesen priporočajo Rožanom, naj si naredijo drevesnih sadišč ali šol ter pridno sejejo peške. Kje jih pa hočemo vzeti? so dejali kmetje. Ahacel pogledajo za cerkveni zid, kjer se je prodajalo sadje ter najdejo pešk in košice na kupe, pa tudi semtertja divjake rasti. „Glejte“, so dejali, „kar abotni zavržejo, morajo modri pobrati in vsejati.“ Hitro vse poberejo in jih gredo saditi.

Tak nauk prav očitno izda, ki se sliši in vidi, in to je bila Ahacelova najlepša navada, da kar so rekli, so tudi pokazali, in kar so druge učili, so tudi sami storili.

V tistem kraju, kjer so bili naš Ahacel doma, so bile posebno prebrisane glave. Ko so prišli dijaki o praznikih domov, so hoteli domači bratje vse poizvedeti, česar se je šoli učijo. Dobili so stare bukve in se jeli učiti eden latinskega, drugi grškega, tretji se je lotil zemljepisov itd. Neki Ahacelov sosed, Izop po imenu, je privezal latinski besednjak na oralo in se po ogonih gor in dol učil latinskih besed ter je gladko latinsko govoril. Ko je to opazil njegov sosed, se le podstopil grškega jezika, si kupil sveto pismo, pisano v grškem jeziku, ter ga jebral, in kadar so prišli naš Matija domov, jih je po grško pozdravil. Take nčenosti niso navadno za kmete; pa potreba je vendar kmetičkim ljudem, da vedo, kako je kaj po svetu. Pa tudi boljše je, da kaj pametnega bero, kakor bi pa po gostilnah kupice žganja ali pa bokale piva praznili. To so bile misli Matijetove, ki so bili kmetov najboljši prijatelji.

V Celovcu so imeli gospod Ahacel v tistem kraju lepo za vetrom svojo čedno hišico in pred hišico sadonosni vrt, in v tem vrtu si našel, kar si le človek izmisli. Bila je ena greda rož, zopet druga zelenjave, tretja mladih dreves nasajena. V enem kotu je stal čebelnjak, v drugem sadonosno drevje, polno zlahtnega sadja, po solpčni steni velike brajde rumenega grozdja. V sredi vrta je stala košata hruška, pri hruški sta bili dve mizi in okrog klopi. Tukaj so imeli Ahacel svojo posebno šolo in kakor ptiči so se učeneci šolali na zelenih vejah. In vse to so naš Matija izdelali s svojimi rokami; nobeno delo jim ni bilo pretežko, nobeno preslabo. Doma so sami sadili, sami kopali, tesali in vrtali. Računali so na svojih zrakomerih, kako bo vreme, pa so šli tudi drva cepiti. Bili so ne le učenik kmetovanja, temveč tudi delavec, ne le gospod, ampak tudi hlapec. Kupili so si polje za 1700 goldinarjev in so poskušali, kako bi se bolje sejalo. Sadili so mlado drevje, cepili in redili, pa tudi sto in sto drevese razdali iz gole dobrote. Svoje učence so peljali na polje orat, pa tudi v sadonosnik drevje saditi in zlahtniti. Po delu so jim pa tudi radi dali juži-

ne, zdaj izvrhan jerbas črešenj, pa tudi drugega sadja, kruha in še piti zraven. Če jih je pa prišel kdo na jesen obiskat, dobil je vselej najzlahtnejših hrušk. Isto človeku najslajše diši, kar s svojimi rokami pridelal, pa dobro srce najbolj razveseli, če premore kaj od svojega pridelka prijatelju podeliti.

Po nauku svetega Pavla moramo pridno delati zato, da se pošteno preživimo; pa tudi drugič zato, da potrebnim lahko kaj podelimo. Po vzgledu velikega apostola so tudi naš Matija delali in so bili oče ubogih. Da bi lahko in več dajali revežem, so sami bomo, bolj po kmečko kakor po gosposko živeli. Namesto kave je bila prežgana juha ali župa Matijetovo kosilce. Za kosilo so jim bili žganci in pa sočivje najljubši, in da se ne bi preobjedli, so si dali po navadi narediti le eno jed, toda iste dovolj napraviti, rekoč: „Veliko vsakovrstnih jedi človeka omoti, da ne ve, kdaj je sit in se preoble, kar je potrata in zdravju škodljivo. Jaz imam torej rajši eno jed in iste toliko povžijem, kolikor potrebujem. Kadar sem nasičen, se mi jed sama ustavi.“ — Namesto pšeničnega kruha so imeli najraje rženjak, ob večjih praznikih pa tudi ajdovšek, ki so ga prijateljem dali radi pokusiti in ga hvalili. Njih pijača je bila čista voda, katere so se napili za žejo, le včasih so si vzeli za zdravilo vina. Sovražili so vse razvade, posebno pa kavo kot živež in gizdavost v obleki ter so le domače pridelke ljudem priporočali, in čeravno so večidel gluhi ušesom trobili, so sami vendar to v dejanju pokazali, kar so učili, in kako seme je le padlo na dobro zemljo. Najhujši sovražnik so bili tobaku, naj bo že za kaditi ali ponosljati. Tobakarje so že od daleč ovohali in jih po pravici kregali, posebno mlade gosposdice, ki so se bahali s svojimi tobačnimi pipami. „Kaj mislite“, so dejali pogosto svojim učencem, „da je kaj lepega tobak kaditi, kar najporednejši ljudje znajo? Vsak učenček že zdaj kadi, in vam mladim gospodom se zdi, da več veljate, če posnemate potepuhe, ki kadijo za kratek čas tobak? Tobakar ima grdob pod nosom v ustih, šnofavec pa naš usti v nosu; eno je tako grdo kakor drugo, pa vendar abotnim ljudem dopade! Bojim se, da bodo začeli tudi v ušesa tlačiti tobak. Kaj si neupnost ljudi še ne izmisli!“

(Dalje prihodnje.)